

De verpachting van de tienden van het Maastrichter Onze-Lieve-Vrouwkapittel in Herk-de-Stad, 1754

Rombout Nijssen

Eerder verscheen in dit tijdschrift een bijdrage over de tienden in Berbroek, die in de achttiende eeuw aan de abdij van Sint-Truiden toebehoorden¹. Met de tienden werd 10 % van de opbrengst van de veldvruchten bedoeld. In sommige plaatsen werden ook tienden van de mutsaarden of tienden van het kleinvee geheven. Met het oog op de inning van de tienden was Berbroek in drie zones verdeeld, waarvan de tienden jaarlijks door de financieel beheerder van de abdij verpacht werden. De tiendpachters betaalden de abdij het bedrag dat zij voor de tienden geboden hadden, en haalden bij de oogst de tienden van het veld. Daarbij rekenden de pachters er op dat de waarde van de granen die zij in hun *tiendgang* ophaalden groter was dan het bedrag dat zij aan de abdij betaalden en dat zij zo winst konden maken.

Herk-de-Stad bestond in de achttiende eeuw uit het stadje zelf en de gehuchten of *wagens* Donk, Diepenpoel, Oppem, Schakkebroek, Terbermen en Wijer². De tienden in Herk-de-Stad – behalve die in Donk – behoorden in de achttiende eeuw aan het Onze-Lieve-Vrouwkapittel in Maastricht. De tienden van Donk behoorden aan de abdij van Sint-Truiden. Het archief van het Maastrichter Onze-Lieve-Vrouwkapittel bevat een verslag van de openbare verpachting van de tienden die het kapittel in Herk en omgeving bezat, in 1754³. Het is dat verslag dat in deze bijdrage geanalyseerd wordt.

Met het oog op de verpachting en de inning van de tienden was Herk-de-Stad verdeeld in verschillende tiendgangen: de eerste, tweede, derde en vierde gang van Herk, waarmee het gebied in de onmiddellijke omgeving van het stadje bedoeld werd, en de gangen van Diepenpoel, Oppem, Schakkebroek, Terbermen en Wijer, die overeenkwamen met de gelijknamige *wagens*. Tegelijk met de tienden van Herk-de-Stad werden ook de tienden in Schulen en in Tichelrij verpacht. Tichelrij was destijds een aparte gemeente, gelegen tussen Wijer en Nieuwerkerken. Schulen was met oog op de verpachting van de tienden ook in vier gangen verdeeld: het Bruiningsveld in het zuiden van de gemeente, de Kerkegang, het Gulikerveld en de Broekgang. Een laatste tiendgang die samen met de tienden van Herk-de-Stad verpacht werd, werd de Haagh-en-Wildetiend genoemd. Hij werd bij de verkoop niet nader gesitueerd. Blijkbaar wisten de geïnteresseerden genoeg met de opmer-

king van de veilingmeester dat het om de Haagh-en-Wildetiend ging, *soo verre die selve te voerens en van auts heeft genaen*.

In 1754 vond de verpachting van de tienden van het Maastrichtse kapittel op 22 juli plaats, in het huis De Pelicaen op de Markt in Herk-de-Stad⁴. Einde juli was de oogst nakend, en wie enige kennis van de graanteelt en de graanhandel had, kon zich op dat moment al een goed idee vormen van wat de graanoogst, en dus ook de tienden, dat jaar zouden opbrengen. De openbare verpachting werd geleid door notaris Kips, die van het gebeuren een notariële akte opstelde. In het inleidend deel van de akte lezen wij dat de verpachting op voorhand aangekondigd werd door aanplakking van affiches en door afroeping – *bij affixtien en publicatien* – in de naburige dorpen. Uit Maastricht waren twee vertegenwoordigers van het kapittel aanwezig: de heren Bosseroul en Trico. Vervolgens gaf de notaris een overzicht van de verpachtingsvoorwaarden en van de verpachte tiendgangen met de namen van hun pachters en het bedrag dat voor iedere tiendgang geboden was.

Bij het bespreken van de voorwaarden voor de verpachting, wees de notaris er op dat er een wijziging doorgevoerd werd ten opzichte van de tiendverpachting in de vorige jaren: de tiendgangen in de *kwartieren* Herk en Schulen waren immers anders ingedeeld dan eerder het geval was (art. 1).

Personen die aan het kapittel nog achterstallen te betalen hadden van de tiendpachten van de voorgaande jaren mochten niet meebieden (art. 2). Wanneer een tiendgang opgeroepen zou worden, zou ook het minimumbedrag kenbaar gemaakt worden waarvoor die gang verpacht kon worden. Eenmaal dat bedrag genoemd, mocht iedere liefhebber naar believen opbieden, *met guldens veel oft luttel* (art. 3). Wie het hoogste bod uitbracht voor een tiendgang, werd de *inpachter* van die gang. Iedere tiendpachter moest een waarborg stellen voor de betaling van het geboden bedrag, in de vorm van goederen die in de jurisdictie van Herk lagen. Als zijn eigen vermogen daartoe niet volstond, dan moest iemand anders borg voor hem staan. Als de hoogste bieder er niet in slaagde diezelfde dag nog een voldoende borg te stellen, dan zou de gang in kwestie de volgende dag opnieuw opgeroepen worden. De kosten voor de organisatie van die tweede verpachtingdag en het bedrag dat de tweede verpachting minder zou opleveren dan het hoogste bod van de eerste dag, moest door de bieder die in gebreke bleef bijgepast worden (art. 4). De personen die zich met hun vermogen borg stelden voor de betaling van het geboden bedrag door de inpachter, stonden borg voor het hele bedrag en moesten aanvaarden dat er in geval van gebrekkige betaling langs de kortst mogelijke gerechtelijke weg beslag gelegd zou worden op hun goederen (art. 5).

Na de toewijzing van een tiendgang aan de hoogste bieder moest die laatste meteen een toeslag van 5 % – *van den gulden eenen stuiver* – van het geboden bedrag betalen voor *wijngelt en schrijfgelt*, of om de kosten van de organisatie van de openbare verpachting te dekken (art. 8)⁵.

Hoewel op 22 juli het moment van de oogst niet meer veraf was, was het altijd mogelijk dat er in die laatste dagen voor de oogst nog iets mis zou gaan en dat de oogst ten gevolge van hagel of onweer beduidend lager zou uitvallen dan wat redelijkerwijs te verwachten was. In dat geval, *bij eenich overcomende ongeluck in de somervruchten, 't sij van hagslagh en wintslag als andersints*, als een hele gang getroffen werd en niet slechts één akker, had de tiendpachter vier dagen de tijd om het kapittel daarover te informeren. Als de beheerders van het kapittel twijfelden over de zaak en het verslag over de schade niet zonder meer aannamen, dan zou het kapittel twee personen afvaardigen om de schade te visiteren. Die afgevaardigden hadden recht op een vergoeding van twee pattacons, ten laste van *partije ongelijck hebbende*⁶. Mochten de partijen het op basis van de vaststellingen van die afgevaardigden niet eens worden over de waarde van de schade, dan zouden zij ieder een bijkomende expert mogen aanstellen om de zaak te onderzoeken. Mocht ook de inbreng van die twee bijkomende personen niet tot een vergelijk leiden, dan zouden die vier experts samen *eenen vijfde man* bij de zaak betrekken. Wat de meerderheid van hen dan besliste, zou het eindoordeel over de zaak zijn, waarbij de partijen afzagen van de mogelijkheid om de zaak nog aan een rechtbank voor te leggen (art. 6).

De pachters moesten de pachtsom in twee schijven betalen: de helft met Kerstmis 1754 en de helft met Pasen 1755. De betaling moest in Maastricht gebeuren, in handen van de heer Bosseroul, die de *groeten reekenmeester* van het kapittel was. Voor de betaling moest *goet ganckbaer gelt* gebruikt worden: goud of zilver dus, en geen koperen kleingeld. De pachters kregen nog mee dat de waarde van de munten die zij zouden aanbieden gewaardeerd zou worden aan de hand van de koers die in de stad Luik gehanteerd werd. Bij stipte betaling, dat wil zeggen als de kerstbetaling gebeurde voordat Driekoningen (6 januari) voorbij was of als de paasbetaling gedaan werd voordat Beloken Pasen (de zondag na Pasen) voorbij was, kreeg de pachter een bescheiden korting van één gulden op het pachtbedrag of van 1,5 gulden voor de pachter van de tiend van Schakkebroek (art. 7).

Sommige tiendgangen waren belast met extra betalingen die de tiendpachter voor rekening van het kapittel ten voordele van derden moest doen. Kandidaten hielden daar best rekening mee bij het vaststellen van het bedrag dat zij voor een tiendgang wilden betalen. Zo moesten de pachters van de eerste twee gangen van Herk voordat het Kerstmis was aan de pastoor van Herk-de-Stad ieder 150 walmen of stropoppen leveren, die gebruikt werden om de tochtgaten tussen de dakpannen op te vullen. Bovendien moest de pachter van de eerste tiendgang van Herk 27 vaten koren *Herkse maat* leveren aan de rector van het Onze-Lieve-Vrouwaltaar in de kerk van Herk-de-Stad. Wanneer die 27 vaten geleverd moesten worden staat niet in de akte van 1754, maar aangenomen mag worden dat dat kort na het dorsen van het graan van de oogst van 1754, in de winter van dat jaar dus, moest gebeuren. Op 6 vaten na mocht hij dat koren recupereren bij andere tiendpachters: telkens 6 vaten bij de tiendpachters van Wijer en Schakkebroek, telkens 2 vaten bij de tiendpachters van Haag en Wilde, Diepenpoel, Oppem en Terbermen, en 1 vat bij de tiendpachter van Tichelrij (art. 9). De pachter van de tiend van het Gulikerveld in Schulen moest boven het pachtbedrag

dat hij verschuldigd was aan het kapittel nog 100 walmen leveren aan de pastoor van Schulen, 6 gulden en 8 stuivers betalen aan de kerkfabriek van Schulen en de tegenwaarde van 1 kapuin en 3 middeleeuwse Luikse denieren betalen in het laathof Schoepenhof in Herk-de-Stad. Ook de pachter van de Kerkegang in Schulen moest de pastoor 100 walmen leveren (art. 10).

Wie in een bepaalde tiendgang de graantienden pachtte, mocht/moest daar ook de ganzen- en lammertienden innen. Iedere tiendpachter mocht die innen in de tiendgang die hij pachtte, behalve in Herk en in Schulen. Daar waren die tienden exclusief voor de pachters van respectievelijk de eerste gang en de Gulikergang (art. 11). Voor wat de houttiend betreft was de situatie minder duidelijk. In de gangen waar vanouds houttienden geïnd werden, zo bepaalden de verpachters, moesten de pachters ook voor 1754 die tiend innen. Met de houttienden bedoelde men een tiende van de mutsaarden die gemaakt werden van het snoeihout van de hagen in die tiendgang. Blijkbaar stond de inning van de houttienden ter discussie, want de verpachters waarschuwden hun pachters dat zij in het bijzonder voor deze tiend geen korting mochten toestaan, en dat zij aan de bestuurders van het kapittel moesten doorgeven wie de houttiend weigerde te leveren en hoeveel die weigeraars precies verschuldigd waren (art. 13). De tienden van het hooi, van het raapzaad en van de spurrie werden apart verpacht en maakten geen deel uit van de tiend die op 22 juli verpacht werd (art. 12). De pachter van de tiendgang van Schakkebroek moest er rekening mee houden dat de 15 gulden die traditioneel betaald werden door het begijnhof van Sint-Truiden, niet in de verpachting inbegrepen was.

De beheerders van het kapittel waren ervoor beducht dat enige rechtbank of schepenbank betrokken zou worden bij een dispuut over hun tienden. Daarom werd het de pachters verboden om onderlinge geschillen over de limieten van de tiendgangen voor een andere rechter te brengen dan de scheidsrechters die daarvoor door het kapittel zouden aangeduid worden (art. 14).

Nadat de pachtvoorwaarden waren voorgelezen en *stilswijgens geaccepteert ende geag-greeert*, werden de verschillende tiendgangen opgeroepen en konden de liefhebbers tegen elkaar opbieden. De vier tiendgangen van Herk werden verpacht voor respectievelijk 190, 275, 325 en 265 gulden, samen 1.055 gulden. De pachter van de eerste gang was Arnold Kips. Blijkbaar vertrouwden de verpachters op zijn solvabiliteit, want hij hoefde geen bijkomende borg te stellen. Dat was ook het geval voor Petrus Briers die de vierde gang pachtte. Zij zijn de enige pachters die geen extra borg moesten stellen.

Dan werden de vier tiendgangen van Schulen afgeroepen en verpacht voor 215, 175, 160 en 160 gulden, samen 710 gulden. De gangen van Schakkebroek en van Wijer werden door de bidders het hoogst gewaardeerd: er werd 635 en 600 gulden voor geboden. De opbrengst van de tienden in de andere *wagens* werd duidelijk minder hoog geschat. Voor Oppem, Diepenpoel en Terbermen werd respectievelijk 250, 220 en 160 gulden geboden.

Voor de tiendgangen van Tichelrij en Haag en Wilde tenslotte wilden de hoogste bidders 300 en 235 gulden betalen.

De totale opbrengst van de verpachting van de tienden van het Onze-Lieve-Vrouwkapittel in Herk-de-Stad en omgeving bedroeg in 1754 4.165 gulden. Daar mogen nog de 15 gulden die betaald moesten worden door het begijnhof van Sint-Truiden bijgeteld worden, en ook de tegenwaarde van de leveringen en betalingen die de tiendpachters aan verschillende instanties moesten doen. In een tijd waarin het dagloon van een geschoolde arbeider ongeveer 1 gulden bedroeg, is dat een erg groot bedrag. Van de abdij van Herkenrode is geweten dat de tienden de meerderheid van de jaarlijkse inkomsten van de abdij vertegenwoordigden en meer opbrachten dan de verpachting van de landerijen en andere onroerende goederen. Meteen wordt duidelijk waarom de afschaffing van de tienden bij de invoering van de Franse revolutionaire wetgeving hier in 1795-1796 de financiering van abdijen en kapittels in het gedrang bracht.

Tekstuitgave: Maastricht, Historisch Centrum Limburg, *Archief van het Onze-Lieve-Vrouwkapittel in Maastricht*, nr. 1191

Generaele conditien op welck de seer eerweerdige heeren decken en capittel van de collegiale kercke Onser Lieve Vrouwe tot Maestricht bij voorgaende tempestive affixtien en publicatien ten naerbuerige dorpen gedaen, ten meestbiedende door d'eerw. heeren mijnheeren Bosseroul ende Trico, gedeputeerde van voors. capittel, sullen uijtgeven voor jaer 1754 haere thienden van de quartieren Herck, Schuelen, Scackebrouck, Wijer, Haag en Wilde, Oppum, Bermelen, Diepenpoel en Tichelrije, op volgende conditien, soo ende gelijckerwijs de thienden tegenwoordigh bevonden woorden.

Eerst, verclaeren mijn heeren voors. hunne thienden uijt te geven met quartieren soo en gelijckerwijs de selve immediaet voorgaende jaeren sijn bepaelt en gestelt geweest, uijtgenomen het quartier Herck en Schuelen, de welcke sullen uijtgegeven woorden soo als hier naer gespecificeert staet.

Twee, niemant sal meugen hoogen noch presumeren thienden te pachten die te voerens oft van auts noch mochte restant bevonden woorden.

Drij, die lust hebben om thienden te pachten, sullen meugen hoogen met guldens veel oft luttel, doende ieder hoogh soo veel als in den insat van ideren thiendeganck sal woorden gestelt naer proportie van de qualijt oft quantijt groot oft cleijn.

Vier, de inpachters sullen aenstonts gehauden sijn te stellen sufficiente cautie tot volle contentement mijns heeren begeveren onder de jurisdictie van Herck, en bij faute oft manquement van dien, sullen de selve instantelijck oft des anderen daeghs smorgens de novo andermael uijtgegeven woorden tot last van den gebreekelijcken inpachter, en bij eventuele mingeldinge sal alles te samen metten ontcosten, vacatien en verteringe daer over te doen, moeten vergoeden aen sijnen persoon mobiliare als immobiliaire goederen te verhaelen bij wege van prompte, personele ende reele executie-arrest als voor princetaxen

en gabelen, met consent over al in realisatie ubi opus ende constitutie ten effecte van een ider naer stiel.

Vijf, de cautionarissen sullen equiprincipalijck en besonderlijck van de heeren uijtgeveren verobligeert blijven totter volle betaeling van den inpachter, soo wel als den principaelen verpachter, sonder hen te connen oft meugen bedienen met het recht van divisie oft discussie oft andere rechtsprivilegien, beneficien oft exceptien, hoedaenich die mochten genoemd woorden, van allen welcke mits desen renuntierende, den eenen als den anderen sich onderwerpende aen de volontaire condemnatie, prompte en parate executie, met consent in realisatie als boven.

Ses, bij eenich overcomende ongeluck in de somervruchten, 't sij van hagelslagh en wintslagh als andersints dat generale schaede was geschiet in de vruchten van d'een oft d'ander sijn quartier, sullen den inpachter, ten langhsten binnen de vier daegen naer de gearriveerde schaeden schuldich sijn mijn heeren begeveren wettelijcken te insinueren om de schaeden comen te visiteren, in welcken gevalle de inpachters verobligeert sullen sijn van de twee heeren de visitatie comende doen, te betaelen aen ider van henne vacatie twee pattacons, edoch niet langer als voor drij daegen ende dat tot last van partije ongelijck hebbende, 't sij van de inpachters oft mijn heeren uijtgeveren selfs, en soo bij aldien partijen naer gedaende visitatie metten anderen niet en condon accorderen over de questieuse schaeden, soo sullen sij van wedersijts kiezen twee impartiaele mannen om die schaeden nochmaels te visiteren, en oft het gebeurde dat dese vier persoonen metten anderen wider niet en condon accorderen over die schaeden, soo sullen sij met wedersijts consent moeten toe assumeren eenen vijfde man, en het gene bij de selve alsdan sal woorden geoordeelt, sal bij de heeren begeveren en inpachters precise moeten worden naergecomen sonder ander oft voorders recours tot eenige richters connen oft meugen nemen.

Seven, de betaeling van den inpachter sal moeten geschieden binnen de stadt Maestricht in goet ganckbaer gelt volgens verhoeginge van de stadt Lujck, in handen van mijnheer Bosseroul, groeten reekenmeester, te weten de helft te kersdagh ende d'ander wederhelft te paeschdagh bijde naestcomende, sullende de inpachters in cas van precise en volle betaeling, te weten van kersdagh tot drij coningen en van paeschdagh tot bloecke paeschen, genieten voor drinckgelt van ideren termijn den inpachter Scackebrouck eenen gulden thien stuijvers en alle de andere ider eenen gulden.

Acht, de inpachters sullen gehauden sijn terstont van henne inpachtinge promptelijck te betaelen voor mijn heeren wijngelt en schrijfgelt van den gulden eenen stuijver, sonder cortsel aen de principaele arrende.

Negen, de inpachters van de twee eerste gangen van 't canton Herck soo als hiernaer gespecificeert staet, sullen sonder cortsel leveren aen den heer pastoor aldaer ider 150 walmen voor kersdagh naestcomende en aen den rector van Onse Lieve Vrouwe altaer 27 vaeten coerens Hercker maet goet coeren, waertoe sullen contribueren soo van auts, te weten de pachters van de thiende

<i>Wijer</i>	<i>6 vaeten</i>
<i>Scackebrouck</i>	<i>6</i>
<i>Haagh en Wilde</i>	<i>2</i>

<i>Diepenpoel</i>	2
<i>Oppum</i>	2
<i>Bermelen</i>	2
<i>Tichelrije</i>	1

en de resterende 6 vaeten sal den thiendenaer van den eersten ganck Herck moeten suppleren samen en tot sijnen last staen allen het voors. coeren in te voorderen en dien coerenlast van 27 vaeten aen den heer rector van Onse Lieve Vrouw altaer soo haest gevallen te avanceren en doceren van quittance.

Thien, den inpachter van het Gulickervelt van Schuelen sal sonder cortsel draegen en betaelen aen den heer pastoor aldaer, 100 walmen en ses guldens acht stuivers Brabants aen de fabrieck aldaer, mede eenen cappuijn, drij lutslaegers in Schoepenhof en doceren van quittance, en de resterende 100 walmen sal oock leveren den inpachter van den kerckeganck Schuelen.

Elf, de gansen ende lammerthienden sullen volgen ider in zijn quartier, soo nochtans dat de gansen en lammerthienden van het geheel quartier Herck oft desselfs thiendeganck sullen zijn ten profijt van den eersten ganck Herck en onder Schuelen alle ten profijt van den inpachter van den ganck het Gulickervelt.

Twelf, de hoijethiende, raepsaet en spurriethiende verclaeren mijn heeren uijtgeveren separaetlijk begeven te hebben.

Derthien, de hautthiende sullen blijven bij de quartieren soo die van auts thiende subject sijnde geweest ende alnoch zijn moeten gethient woorden en een ider in zijn district volgens verdeijlinge, sullende de inpachters in cas van eenich weijgeringe niets meugen corten aen honnen inpachte, maer naer hun te hebben gepresenteert van te thienden, sullen sij aen 't capittel sulcx moeten doen bekend maecken en de naemen van de wijgeraers, de naemen van boschen en quantijt van mutsaers.

Vierthien, en soo wanneer tuschen de thiendenaers eenige questie oft disput mochte comen voor te vallen spruijgende uijtter ingepachde thienden oft uijt die divisie en limieten der selve, sullen geensints daer over meugen comen in proces, dan hen submitteren aen de arbitrage mijns heeren gedeputeerde, oft des noodigh twee andere uijt het corpus mijns heeren ten effecte te committeren met volle macht soodaenige difficultijten en questien te decideren sonder oft voorder recours meugen te nemen tot eenige andere richters en sonder op alsulcken pretext 't minsten te meugen onderhouden van hennen inpachte.

Allen welcke conditien door mij commissaris partijen comparanten voorgelesen ende niemanden contradicerende, vervolgens stilswijgens hebben geaccepteert ende geaggreeert, hen submitterende bij manquement van voldoeninge naer exspiratie van de gestatueerde termijnen aen de vrijwillige condemnatie, arrest ende executie, soo binnen als buijten den tijdt van vacantien, sommarie te decreteren bij alle competente soo geestelijcke als weerelijcke richters ten optie mijns heeren voors. soo tegens die principale cautionarissen als tegens die principale inpachters, renuntierende ten dien eijnde soo den eenen als den anderen aen allen exceptien ende beneficien van recht, generale als speciaele, waermede den eenen oft den anderen maliguerende hem saude connen oft meugen behelpen, met consent overal in realisatie ende constitutie, ten effecte naer stiel etc.

Aldus den omstaenderen voorgelesen binnen Herck ten huijse den Pelicaen genaemt, ter presentie van den eerw. heer pastoor van Herck, Joannes Roesen, Joannes Thijs ende meer andere omstaenderen desen 22 julij 1754.

Volght de begevinge:

Herck eersten ganck beginnende aen de moelen van Herck op de rechte seijde ende soo voorts metten steenwech oploopende tot aen het Lieve-Vrouwvelt buijten de Halensche poort en van daer met een beeke tuschen Tamervelt loopende tot in het Broeck en al wat light in dien circkel, het Dalimvelt inbegrepen, opgeroepen op [niet ingevuld] guldens en is als meestbieder verbleven aen secretaris Arn. Kips voor 190 – 0 – 0.

bet. wijngelt

borge principael

et subsignavit.

Tweeden ganck het Tamervelt met het Keerlant tot aen die beeke ontrent het huijs van Steven Pansaers met het Herckervelt liggende rontom ter straet langhs den Kaijebergh en van daer langhs de straet van Carel Jansens met den Pickelaer en soo voorts met het bloexken van Hen. Devue tegens den vestgracht langhs den steenwech opgaende tot aen het Lieve-Vrouwvelt tegens die beeke, opgeroepen op 200 guldens, is als meestbieder verbleven aen Joannes Roesen voor 275 – 0 – 0.

bet. wijngelt

borge principael Joannes Gilis

et subsignarunt.

Deerden ganck beginnende aen de moelen van Herck en soo voorts met de slincke seijde van den steenwech oploopende tot aen de Hasselsche poort en van daer met den Kielkenshof langhs den Pickelaer tot in den Endepoel, die bleuck, de groete en cleijn Reijt inbegrepen, opgeroepen op 200 guldens, is als meestbieder verbleven aen Mattiwis Wintmolders voor 325 – 0 – 0.

bet. wijngelt

borge principael Jacob Slegers

et subsignarunt.

Vierden ganck den Bommer, het Bammervelt beginnende metten hof van Steven Pansaers met de Hoelstraet langhs den Kaijebergh, opgeroepen op 200 guldens, is als meestbieder verbleven aen Petrus Briers voor 265 – 0 – 0.

bet. wijngelt

borge principael

et subsignavit.

Schuelen

Eersten ganck Schuelen het Bruijninxvelt genaemt, loopende tot aen die Swerte beeke en soo voorts tot aen de Moenestraet, opgeroepen op 160 guldens, is als meestbieder verbleven aen Jacobo Delaet voor 215 – 0 – 0.

bet. wijngelt

*borge principael Francis Rubens
et subsignarunt.*

Tweeden ganck den Kerckeganck, beginnende met de steege achter de kerck op den rechten cant langhs het huijs van N. Jumine met selve steege oploopende tot aen de weduwe Jan Van Coesen huijs uijt en voorders loopende tot aen de Swertebeeke, scheijdende de Gravethiende en tot op die Cuijlen uijt, opgeroepen op 100 guldens, is als meestbieder verbleven aen Joanni Roelants voor 175 – 0 – 0.

bet. wijngelt

*borge principael Peter Plugers
et subsignarunt.*

Deerden ganck het Gulickervelt beginnende aen die Potwije ende voorts oploopende met de steege tot aen den voetpat Willem Vandeput huijs ende voorders oploopende metten voetpat langhs Thijs Schepers huijs ende voorders met de straet oploopende tot aen de Voegelsgeerde en met selve straet tot aen die Cuijlen uijt en voorders met de beeke loopende tot in de Cleijn Herck uijt, opgeroepen op 100 guldens, is als meestbieder verbleven aen Francis Ramaekers voor 160 – 0 – 0.

bet. wijngelt

*borge principael Willem Ramaekers
et subsignarunt.*

Vierden ganck den Broeckganck, beginnende aen de slincke seijde van de steege des huijs van Herman Vandereycken ontrent de Poterije, en voorders oploopende met een voetpat langhs het huijs van Willem Vandeput en voorders met een voetpat langhs den hof van Thijs Schepers, voorders loopende met die steege achter de kercke op de slincke seijde, en voorders loopende met selve steege tot aen het huijs van wijlen Jan Van Coesen en voorders tot Reu uijt scheijdende tuschen de Gravethiende, opgeroepen op 100 guldens, is als meestbieder verbleven aen Gerard Maris voor 160 – 0 – 0.

bet. wijngelt

*borge principael Jan Wijens
et subsignarunt.*

Scackebrouck

De thiende Scackebrouck en was daerbij soo van auts dependerende, uijtgenomen de 15 guldens jaers ten laste van 't begijnhof tot St. Truijden, die mijnheeren begeveren reserveren, ingesatten op 400 guldens, hoochsel vijf opgeroepen, is als meestbieder verbleven aen Jacobo Slegers voor 635 – 0 – 0.

bet. wijngelt

*borge principael Mattiwis Wintmolders
et subsignarunt.*

Wijer

De thiende Wijer soo verre die van auts heeft gegaen, ingesatten op 400 guldens opgeroepen, en is als meestbieder verbleven aen den eerw. heer pastoor van Wijer voor 600 – 0 – 0.

bet. wijngelt
borge principael Gerard Bollen
et subsignarunt.

Haagh en Wilde
De Haagh en Wildethiende soo verre die selve te voerens en van auts heeft gegaen, inge-
satten op 230 guldens opgeroepen, is als meestbieder verbleven aen Jan Vandereijt voor
300 – 0 – 0.
bet. wijngelt
borge principael Cornelis Wierds
et subsignarunt.

Oppum
De thiende Oppum soo verre de selve van auts en voorgaende jaeren heeft gegaen, inge-
satten op 220 guldens opgeroepen, is als meestbieder verbleven aen Jan Vandereijt voor
250 – 0 – 0.
bet. wijngelt
borge principael Jan Grommen.

Diepenpoel
De thiende Diepenpoel soe verre die van auts plagh te gaen, ingesatten op 220 guldens
opgeroepen, is als meestbieder verbleven aen Renier Joris voor 220 – 0 – 0.
bet. wijngelt
borge principael Jan Fraiture.

Bermelen
De thiende Bermelen inbegrepen seeker parceel genaemt het Muegeluijt, ingesat-
ten op 120 guldens opgeroepen, is als meestbieder verbleven aen Willem Maris
uijt den Honrick voor 160 – 0 – 0.
bet. wijngelt
borge principael Leonard Van Brabant
et subsignarunt.

Tichelrije
De thiende Tichelrije soe verre die van auts heeft gegaen, ingesatten op 200 gul-
dens opgeroepen, is als meestbieder verbeven aen Lambert Van Brabant voor 235
– 0 – 0.
bet. wijngelt
borge principael Cornelis Van Rutten
et subsignarunt.

Deinde Signatum et me quod attestor J. Kips, commissarius Herckensis ad prae-

missa requisitus per copiam subscripsit.

- 1 R. Nijssen en B. Vandionant, *De verpachting van de tienden in Berbroek in de achttiende eeuw (1725-1787)*, in *Limburg – Het Oude Land van Loon*, 2010, 89, p. 73-86.
- 2 J. Molemans, *De stad Herk en haar vijf buitenkwartieren*, Herk-de-Stad, 1988, 176 p.
- 3 Maastricht, Historisch Centrum Limburg, *Archief van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel in Maastricht*, nr. 1191.
- 4 www.herk-de-stad.be, voer daar de zoekterm *De Pelikaan* in.
- 5 Geldbedragen werden in de achttiende eeuw uitgedrukt in guldens, stuivers en oorden. In een gulden gingen 20 stuivers en een stuiver was 4 oorden waard. Betalingen werden gedaan in concrete gouden, zilveren of koperen munten, waarvan de waarde in ieder vorstendom in officiële wisselkoersen vastgesteld was.
- 6 De pattacon is een grote zilveren munt, waarvan de waarde over het algemeen 4 gulden bedroeg.

Adres van de auteur:

Rijksarchief
Bampslaan 4
3500 Haselt